

INHOUD

		pag.
- Verslag pastoraal congres in Friesch Dagblad	25 maart 2010 - Kees Slijkerman	1
- Verslag pastoraal congres in Rkkerk.nl	26 maart 2010 - drs. Ad Verest, pr.	3
- Verslag pastoraal congres in Nederlands Dagblad	15 maart 2010 - Wim Houtman	4

Uit: Friesch Dagblad, 25 maart 2010 (staat ook in SCC-bulletin 8, 26 maart 2010)

Pastoraal Congres over 'Wie inspireert de parochie?'

Jezus navolgen werkt inspirerend

Parochies vergrijzen en fuseren, en de voortdurende publiciteit over misbruikschandalen doet de kerk ook geen goed. „De kerk moet nederig worden” stelde dr. Wilfried Hagemann uit Ausburg op het zesde Pastoraal Congres van vernieuwingsbewegingen in de R.-K. Kerk over 'Wie inspireert de parochie?' Door Kees Slijkerman.

Het congres dat eerder deze maand in Helvoirt werd gehouden, was georganiseerd door een werkgroep van de nieuwe bewegingen in samenwerking met hulpbisschop Van Burgsteden en enkele pastores.

De parochies in Duitsland vergrijzen en fuseren, schetste Hagemann (72). De situatie in Nederland is eenzelfde. Ook laten de misbruikschandalen de kerk in beide landen schudden. Hagemann was blij dat bisschoppen en leken, ook leden van de regering in Berlijn, zich nu inzetten voor transparantie en eerlijkheid. „Ik leer daaruit dat wij als kerk werkelijk nederig moeten worden. Het nog sterk aanwezige triomfalisme van 'wij zijn goed, wij moeten anderen bekeren' moeten we beslist afbouwen. We moeten leren steeds weer opnieuw te luisteren."

De geloofwaardigheid van pastores in Duitsland wordt volgens Hagemann ook al niet bevorderd doordat ze allemaal een gegarandeerd hoog salaris hebben. In contrast daarmee heeft zich een groep jonge priesters bij hun bisschop gemeld met de vraag of ze als bedelaars zonder salaris mochten gaan leven, vertelde hij. In een gewone parochie zag de bisschop dat niet zo zitten, maar wel in de bedevaartsplaats Kevelaar. Deze bedelende priesters komen nu in contact met veel mensen die ze anders niet zouden ontmoeten.

Burnout

Hagemann wees ook op het grote aantal pastores dat een burnout krijgt. Hij is blij met

bisschoppen die hun priesters toestaan om in een kleine gemeenschap te wonen in plaats van eenzaam in een pastorie. Zelf is hij rector van de priesteropleiding in München geweest en verantwoordelijke voor priesters die in Duitsland een band hebben met de Focolarebeweging. Vorig jaar - toen hij zeventig werd - is hij in Ottmaring bij Augsburg nog iets nieuws begonnen: een centrum waar pastores op adem kunnen komen en aan hun spiritualiteit kunnen werken. Dat pastores ook zelf gemeenschap en broederschap nodig hebben, kwam ook naar voren in een interview met pastoor Hans Kreuwels uit Roermond. Hij heeft meerdere parochies waarin veel groepen en activiteiten zijn, ook vanuit de vernieuwingsbewegingen. In veel weekenden gaat hij liefst zesmaal voor in een eucharistieviering. Na die zesde viering gaat hij vrolijk fluitend en geïnspireerd naar huis. Dat hij zelf inspiratie en energie opdoet bij die vieringen is te begrijpen, met op zaterdagavond een viering van de (missionaire katholieke beweging) Neokatechumenale Weg, op zondagmiddag een viering van de beweging Geloof & Licht - met mensen die een verstandelijke beperking hebben - en zondagavond een viering van tienerwerk Life Teen. „Door als priester zélf lid, broeder, deelnemer van een gemeenschap te zijn, word je allereerst zélf gevoed. Ook een priester heeft immers een concrete geloofsgemeenschap nodig, waar hij hoofd en broeder kan zijn", zei pastor Kreuwels. Vergaderingen heeft hij zo min mogelijk en financiële vraagstukken laat

hij graag aan anderen over.

Niet alleen pastores zijn belangrijk om de parochie te inspireren. De achtergrond van het thema 'Wie inspireert de parochie?' is het besef dat er parochianen nodig zijn die inspiratie van Gods Geest kunnen doorgeven. Waaraan herken je die parochianen? En hoe kunnen pastores hen meer inzetten, bijvoorbeeld als leidinggevende in kleine geloofsgroepen? Over deze vragen spraken de ruim tachtig deelnemers, onder wie vooral pastoraal werkenden, catecheten en leden van pastoraatsgroepen; maar ook twee bisschoppen, drie professoren en de Duitse gast, priester Hagemann.

„Het is Christus zelf die de parochie inspireert", stelde prof. Fred van Iersel, diaken, hoofdaalmoezenier van de justitiële inrichtingen in Nederland en bijzonder hoogleraar in de praktische theologie (Universiteit van Tilburg). Parochianen en pastores zijn volgens hem inspirerend naar de mate waarin ze Jezus navolgen en hun daden in overeenstemming brengen met hun woorden.

„Pastores kunnen parochianen helpen kleine stapjes te zetten op de weg van de heiliging, de weg van de navolging van Christus."

Weg van verrassingen

Het ontdekken van de gaven en werking van de Geest onder gelovigen lijkt meer te gaan via een weg van verrassingen dan via een planmatige aanpak. Dr. Wilfried Hagemann sprak over 'Hoe kan ik parochianen bewust maken van hun ontvangen gaven en van hun roeping en zending? Hoe kan ik hen stimuleren om hun gaven te ontwikkelen?' Hij kwam niet met een plan van aanpak, maar vertelde over wat hij had meegemaakt. Zo was er eens een vrouw bij hem gekomen die gedoopt wilde worden, zodat ze met zieken zou kunnen bidden. Ze was niet godsdienstig opgevoed, maar had in een ziekenhuis gezien hoe een gelovige met een zieke had gebeden. „Mij wordt steeds duidelijker", zei Hagemann, „dat de geloofsgemeenschap van God komt. Hij ontwikkelt haar. Hij roept de christen. Hij wekt de charisma's. Hij leidt de geloofsgemeenschap. God is een God van begin. Hij maakt steeds een nieuw begin. God spreekt door de Bijbel, door gebeurtenissen en door de schepping. De ontmoeting met God brengt iets nieuws aan het licht."

Niet te managen

Een opvallende conclusie tijdens het congres was dat het ontstaan van kleine geloofsgroepen - meestal small christian communities genoemd of kleine kerkgemeenschappen - niet echt te managen is. Als een pastoor wil dat zijn parochianen in kleine groepen regelmatig samenkomen om het geloof met elkaar te delen, is dat niet van bovenaf zomaar gerealiseerd, is de ervaring. Uit een voorlopige evaluatie van alle methodes die in Nederland worden gebruikt om deze kleine groepen te realiseren komt dit beeld naar voren:

Enerzijds zijn er de hoogopgeleide pastoraal werkenden, die tijdelijke groepen realiseren waar ze zelf leiding aan geven, bijvoorbeeld een vormingscursusgroep. *Anderzijds* ontstaan er kleine groepen zonder dat ze vanuit de parochie gepland zijn. Het zijn veelal groepen die groeien en in stand houden doordat ze geïnspireerd en gestimuleerd worden vanuit een landelijk of internationaal netwerk of een vernieuwingsbeweging.

Tussen deze twee polen zitten mogelijkheden, werd geconstateerd. Pastoor Kreuwels geeft in zijn parochie bewust plaats aan groepen van nieuwe bewegingen, vertelde hij. In veel parochies wordt inmiddels ook de Alpha-cursus gegeven. Het Katholiek Alpha-centrum, dat verbonden is met een internationaal netwerk, helpt parochies hierbij.

In de binnenstadparochie van Utrecht kwam er na zes jaar Alpha-cursussen nadrukkelijk behoefte aan gemeenschapsvorming voor de Alpha-deelnemers. Ze hebben daartoe de aanpak gevolgd van de Amerikaanse theoloog Baranowsky, wiens materiaal voor kleine kerkgemeenschappen door het aartsbisdom Utrecht is uitgegeven. De initiatiefnemers kregen hun pastoor zover dat deze een eerste kleine kerkgemeenschap oprichtte en - onlangs - officieel iemand van die kleine gemeenschap benoemde als 'pastoraal ondersteuner': Leon Spithoven.

Pastoraal ondersteuner

Deze pastoraal ondersteuner stelde aan het einde van het congres een interessante vraag aan bisschop Gerard de Korte van bisdom Groningen-Leeuwarden. De bisschop had het een en ander gezegd over het onderscheid tussen gemeenschappelijk en ambtelijk priesterschap, had gewaarschuwd voor de 'clericalisering van de leek' en had

gememoreerd dat officieel alleen priesters 'pastor' worden genoemd. Daarmee had Leon Spithoven geen problemen, maar hij vroeg of hij nu leiding kon geven. „Is het genoeg als ik, een leek, mijn autoriteitsprobleem heb overwonnen?" Dat de pastoor als autoriteit boven hem staat en uiteindelijk verantwoordelijk is voor zijn kleine kerkgemeenschap, en dus ook de belangrijkste beslissingen moet kunnen nemen, daar had Spithoven geen problemen mee. „Wij jongeren zijn die democratische setting zat", zei hij zelfs. De officiële steun van de pastoor

houdt ook in de bereidheid om op elk moment door hem gecorrigeerd te worden. Maar hij wilde wel horen of hij nu leiding kon geven of niet. Het antwoord van de bisschop was: ja. Achter deze vraag ligt de behoefte om niet alleen alle *ruimte* te krijgen om als gelovige actief te zijn in de parochie, maar om ook *bevestigd* te worden door de dragers van het ambtelijk priesterschap.

i De lezingen van de het Pastoraal Congres zijn te vinden op www.stucom.nl

Uit: Rkkerk.nl 26 maart 2010

Pastoraal congres te Helvoirt

Wie inspireert de parochie?

door drs. A. Verest, pr.

Ruimte geven aan de charisma's in de ander. Waar er in de parochie charisma's van mensen opbloeien, wordt ook het herderschap van de pastoor mooier en rijker. Dat kwam naar voren op het zesde pastoraal congres in Helvoirt.

Wat kan er gebeuren als je de persoonlijke en kerkelijke charisma's in de ander durft te herkennen en ruimte te geven? Dan gaat Gods Geest leven in het Godsvolk. Waar de liefde van Christus mensen één maakt, wordt de Geest van God met zijn volheid van gaven werkbaar én merkbaar. Zo zei de voormalig rector van het priesterseminarie van Münster, dr. Wilfried Hagemann, bij de opening van het pastoraal congres, gepromoot door de gezamenlijke nieuwe bewegingen en gemeenschappen in ons land. Wie de liefde van Christus navolgt, roept de charisma's in het volk wakker en laat ze opbloeien zodat Christus in zijn Lichaam weer kan stralen, aldus Hagemann.

Heiliging

Van 14 tot 16 maart verzamelden zich in Helvoirt een kleine 100 mensen voor een congres over "de Heilige Geest, de pastor en inspirerende parochianen". Vanuit verschillende invalshoeken benaderde een reeks sprekers de vraag 'Wie inspireert de parochie?'

Van prof. Fred van Iersel kwam een pleidooi voor de 'heiliging' in Christus als de fundamentele bijbelse categorie om de *small christian communities* op te bouwen en de Kerk daarmee te vernieuwen. Want alleen door zich te 'bekleden met de nieuwe mens', uitgedrukt door de congruentie van geloof en gedrag, kan de Geest ten volle werken en de geloofsgemeenschap vernieuwen. De heiliging – gemeenschappelijke roeping voor alle gedoopten – is de motor van een Geestrijke beleving van het verbond van God met zijn volk. Het onderkennen van de charisma's binnen dit geheiligde volk dient wel plaats te vinden op grond van de Ignatiaanse 'onderscheiding der geesten' (zelf ook een 'charisma') en is nodig om tot de volheid van het leven van de verrezen Heer te komen.

Paulus

Prof. dr. Bart Koet hield een hartstochtelijk pleidooi voor Paulus, als een gelovige die gedreven was door de aanraking met Christus en uit was op de eenheid van het lichaam van Christus in de jonge gemeentes met wie hij

correspondeerde. Zo bezien is het begrijpelijk dat de eerste Korintiërsbrief in feite gaat over de de gemeenschap in Christus, want zonder die eenheid wordt Christus niet erkend en niet bemind. De gemeente is nu juist geroepen het ene lichaam te zijn waarin Christus kan stralen en dat de rijken niet kunnen ontcrachten door zich af te zonderen van de armen. Pas in eenheid met elkaar kunnen zij waarmaken dat ze gelijkelijk geroepen zijn om de ‘oikos’, het huis van de ‘Grossfamilie’ van Christus te vormen. Paulus’ passie voor de eenheid van de huisgemeente vindt zijn uitdrukking ook in het feit dat hij nagenoeg de enige auteur in de Oudheid is die kenbaar maakt dat hij zijn brieven schrijft samen met een medechristen, in dit geval Sosthenes. Paulus is dus het tegengestelde van een solist, maar leeft al vanuit gemeenschappelijk denken en leven.

Waterval

Een waterval van verrassende en vreugdevolle initiatieven werd gepresenteerd door pastoraal werkster drs. Carla Koops-Roetgerink uit Almelo en de jonge pastoor Hans Kreuvels uit Roemond. Zij lieten zien dat het voortbrengen van de vruchten van de Geest een scheppend proces is dat aan menig managementwet lijkt

te ontsnappen, maar dat geboren wordt vanuit de vrije creativiteit en het vertrouwen op de Geest in de ander. Waar er in de parochie charisma’s van mensen opbloeien, wordt ook het herderschap van de pastoor mooier en rijker, omdat deze naast zijn sacramentele zending om de sacramenten te vieren en het Woord Gods te verkondigen, ook de dienst van de eenheid gestalte kan geven en de gelovigen maximaal kan binden aan Christus zelf. Zo wordt het herderschap op het niveau van de parochie niet alleen gerealiseerd door middel van de sacramentele ambtsbediening, maar ook door het – nieuw te ontdekken – dienstambt van de eenheid (koinonìa).

Mgr. dr. Gerard de Korte sprak over de verhouding tussen de Kerk en maatschappij in onze tijd, en over de rol van de kleine geloofsgemeenschappen voor de opbouw van de lokale geloofsgemeenschappen. De bisschop van Groningen-Leeuwarden pleitte er voor om de verantwoordelijkheid van het pastoraat zo veel als mogelijk te laten delen door de *small christian communities*, als bewuste pastorale subjecten in onze tijd.

Verschillende lezingen zijn te vinden op: www.stucom.nl/parochie

Uit: Nederlands Dagblad, 15 maart 2010

Parochies vestigen hoop op kleine groep

Congres buigt zich over ‘gat van tientallen jaren’ in catechese R.K. Kerk

Bijbelclubs en wijkkringen zijn in protestantse kerken ‘gewoon’.

In rooms-katholieke parochies

zijn ze zeldzaam. Een congres

van ‘nieuwe bewegingen’

binnen de Rooms-Katholieke

Kerk, vandaag en morgen,

probeert daar wat aan te doen.

„Wij zitten met een gat van

tientallen jaren in de catechese.”

door onze redacteur

Wim Houtman

HELVOIRT – Ze hadden bijna dominee Orlando Bottenbleij als spreker gevraagd. Hij zou, als succesvolle protestant zeg maar,

aan rooms-katholieke parochies

kunnen vertellen hoe je een

bloeiend gemeenteleven met

allerlei groepen en kringen op poten zet.

Ze zagen er toch maar van af, de

‘nieuwe bewegingen’ binnen de

Rooms-Katholieke Kerk die vandaag

en morgen een congres

over gaven in de parochie organiseren,

in Helvoirt. „Bottenbleij

heeft een gemeente met veel

mensen die bewust voor het

geloof hebben gekozen, en daarvoor

vaak vanuit een andere

gemeente zijn overgekomen”,

zegt organisator Kees Slijkerman.

„Dat is heel wat anders dan de

kaartenbak van de rooms-katholieke volkskerk, waarin – volgens het onderzoek *God in Nederland* 2006 – 55 procent ietsist en 17 procent agnost is. Protestantse ervaringen kun je niet zomaar overplanten in een katholieke omgeving.”

Daarom ging Slijkerman op zoek naar praktijkvoorbeelden van rooms-katholieke parochies waar wel degelijk ‘iets gebeurt’. Vanavond geeft hij een presentatie waarin ervaringen uit Roermond en Almelo centraal staan. Kleine groepen zijn een belangrijk middel om nieuw leven te brengen in rooms-katholieke volkskerkparochies – daar is de kerkleiding langzamerhand van overtuigd. *Small Christian Communities*, is de vakterm – kringen van, zeg, acht tot vijftien mensen, die regelmatig – eens per week of twee weken of in blokken – bij elkaar komen om te bidden en hun geloof en leven te delen.

Maar té vaak zijn het de pastoors en pastoraal werkers op wie het neerkomt om zo’n groep op te richten en draaiende te houden. En zij hebben het al zo druk. Hoe kunnen zij parochianen zo ver krijgen dat die de leiding over zo’n kleine groep nemen? Over die vraag gaat het congres dat de nieuwe bewegingen binnen de R.K. Kerk organiseren, zoals Focolare en de Katholieke Charismatische Vernieuwing (KCV).

Of eigenlijk kiest het congres een geestelijker insteek, zegt Slijkerman. „De Heilige Geest geeft gaven aan mensen tot opbouw van de kerk. Het gaat erom die gaven te ontdekken en te stimuleren dat die ook gaan functioneren.”

Kleuterkerk

In de Sint-Jorisparochie in Almelo is een groep gevormd rondom een cursus geloofsverdieping, ‘Opnieuw beginnen’.

Het idee – afkomstig uit Duitsland – is dat er na een vervolgcursus een blijvende parochiekring ontstaat, een

‘Geloof-Bijbel-Leven-groep’, waar kerkleden aan Bijbelstudie doen, over hun geloof praten en elkaars leven delen.

Zo ver is het in Almelo nog niet; de groep is een initiatief van de pastoraal werkster en al het werk komt ook vrijwel alleen op haar neer. „Het zou mooi zijn als zo’n groep op eigen kracht kan doorgaan, maar die drempel is nog hoog”, zegt Slijkerman. „Toch doet de cursus iets met de deelnemers. Ze voelen zich beter toegerust om bijvoorbeeld zelf te bidden. Alle werkgroepen in die parochie – bijvoorbeeld voor liturgie of doopvoorbereiding – beginnen tegenwoordig met gebed.”

Ook op initiatief van de pastoraal werkster is er een kleuterkerk opgezet: vieringen op zondagmiddag voor jonge kinderen, hun ouders en grootouders. „Wat je daar ziet is dat de kinderen heel onbevangen leren bidden met eigen woorden; de ouders voelen gêne om dat zelf te doen, terwijl de grootouders het nog van vroeger meer gewend zijn. Die ouders zijn opgegroeid in een tijd waarin de kerk weinig aan geloofsvorming deed. We zitten met een gat in de catechese van tientallen jaren. Als de ouders nu hun kinderen zien bidden, zorgt dat voor ontroerende momenten. En het stimuleert de generaties tot persoonlijk gebed.” Inmiddels is er ook een kinderkerk, waarin de kleuters kunnen doorgroeien.

Effectiever

In Roermond-Oost is pastoor Hans Kreuwels actief. Hij zet sterk in op de ‘nieuwe bewegingen’ om groepen in zijn parochies te krijgen. Er is een levendige jeugdkerk, volgens de

formule van 'LifeTeen' uit Amerika.
Er draaien drie groepen
vanuit de beweging 'Geloof en
Licht', voor mensen met een verstandelijke
beperking. Catechese
wordt verzorgd door een Italiaans
echtpaar vanuit het Neokatechumenaat,
een beweging
waar Kreuwels ook zelf aan
deelneemt. „Leden van die
beweging zijn bereid ergens
voor langere tijd te gaan wonen
waar ze dienstbaar kunnen zijn
in de catechese”, zegt Slijkerman.
Kreuwels vliegt dus nogal wat
deskundigheid van buiten in. Die
'nieuwe bewegingen' zijn door
de Heilige Geest aan de kerk
gegeven, is zijn redenering, en
wat zij doen is vaak veel effectiever
dan initiatieven van een
plaatselijke pastoor of gelovigen.
Die blijken volgens Kreuwels „na
een tijdje ook weer te verdwijnen,
of minder diep te gaan”.
Maar lang niet alle parochies
kunnen dat beroep op die bewegingen
doen. In gewone parochies,
zegt Slijkerman, hebben
initiatieven 'van onderop' misschien
de beste kans van slagen.
Mensen zijn meer gemotiveerd
als ze zichzelf geroepen voelen

een groep te starten. Als de
betaalde pastoor of pastoraal
werker iets opzet, blijft iedereen
toch automatisch naar hem of
haar kijken, en zien ze zichzelf
geen leiding nemen.
Voor een nieuw boek, dat in de
maak is om pastores te helpen te
werken met kleine groepen in de
Rooms-Katholieke Kerk, wil Slijkerman
graag ideeën ontleen
aan het boek *Natuurlijke
Gemeenteontwikkeling* (1998)
van de Duitse gemeentestichter
Christian Schwarz.
„Ik zag nooit zo veel in al te
bevlogen ideeën uit evangelische
kring”, zegt Slijkerman,
„maar mijn vingers jeuken om
iets van zijn gedachtegoed en
onderzoeksresultaten door te geven.
Schwarz geeft acht kwaliteitskenmerken*
voor een gemeente
die in getal en in kwaliteit wil
groeien. Die zijn heel herkenbaar.
'Groeiende gemeentekringen'
zijn daar een van. Toerustend
leiderschap is een ander.
Allebei staan bij ons nog helemaal
in de kinderschoenen.’

*0305 op www.stucom.nl

Overzicht van alle teksten van dit congres: 0312 op www.stucom.nl

Dit is document 0259-3 op www.stucom.nl